

Andersen

A CSÁSZÁR ÚJ RUHÁJA

Hajdanában, öreg időkben, élt egy hatalmas császár, aki a díszes, szép ruhákat becsülte a legtöbbre a világon. Arra költötte minden pénzét, hogy szebbnél szebb ruhákban pompázhasson.

Nem örült derék hadseregének, színházba sem kíváncszott, még kocsikázni sem akart az erdőben, ha új ruháját nyomban nem mutogathatta. Más-más ruhát öltött a nap minden órájában; ahogy más becsületes királyról mindig azt hallani: "Most éppen az ország dolgairól tanácskozik" - erről a császárról mást se mondtak: "Most éppen öltözködik."

Vidám volt az élet a császár városában; odatódult messze földről a sok takács, szabó, szövőasszony.

Egy nap aztán két csaló állított be a császári palotába. Azt mondták magukról, hogy takácsok, s olyan kelmét tudnak szőni, hogy a kerek világon nincs hozzá fogható. Nemcsak hogy páratlanul szép a színe meg a mintája, de van egy bűvös tulajdonsága is: akik méltatlanok a tisztségükre, vagy buták, mint a föld, azok előtt láthatatlanná válik a kelme.

"Ez volna még csak a nagyszerű ruha! - gondolta a császár. - Felölténém, s egyszeribe megtudnám, kik azok az országomban, akik méltatlanok a tisztségükre, vagy buták, mint a föld. Megszövetem azt a kelmét!"

És kiszámoltatott a kincstárából száz csengő aranyat a csalóknak, megparancsolva nekik, hogy nyomban lássanak munkához.

Azok föl is állítottak két szövőszéket, s úgy tettek, mintha dolgoznának, de persze csak a levegőt szövögették. Odahordatták a legfinomabb selymeket, aranyfonalakat, de mindent a zsebükbe gyömöszöltek, és buzgón dolgoztak az üres szövőszéken, szőtték a levegőt sokszor késő éjszakáig.

- Megnézem, mennyire haladtak a munkával - mondta egy napon a császár. Bizony egy kicsit

furcsán érezte magát, mert eszébe jutott a kelme bűvös tulajdonsága; neki magának ugyan nem kellett tartania attól, hogy a kelme tisztségére méltatlannak vagy ostobának mutassa, de azért jobbnak látta, ha előbb odaküld valakit megnézni, miféle is az a kelme.

A városban, persze, mindenki hallott már a kelme bűvös tulajdonságáról, s előre várták, hogy megtudják: nem haszontalan vagy ostoba ember-e a szomszédjuk.

- Előbb az én derék, öreg miniszteremet küldöm be a takácsokhoz - határozta el a császár. - Meglátja ő mindjárt, milyen az a kelme, mert nagy eszű ember, és méltó a tisztségére.

Bement hát a derék, öreg miniszter a takácsok szobájába; ott ült a két csaló az üres szövőszék előtt, és buzgón szőtte a semmit.

- Uramisten - rémült meg a miniszter, amikor belépett -, én bizony semmit sem látok! - És meresztette a szemét, meg is dörzsölte, de hiába. Hanem persze nem árulta el magát.

A két csaló nyájasan közelebb tessékelte, s azt tudakolta, hogy tetszik a bűvös kelme: szép-e a színe, finom-e a mintája. A szegény öreg miniszter csak bámulta a szövőszéket; de bizony nem látott semmit.

Nem hát, hiszen a levegőt senki se láthatja!

"Istenem, istenem - töprengett magában a szegény miniszter -, hát csakugyan buta volnék, mint a föld? Ezt bizony nem tudtam, de ne tudja meg más se! És hogy méltatlan volnék a tisztségemre? Nem, nem árulom el, hogy semmit se látok!"

- No, hogy tetszik? - kérdezte az egyik csaló, miközben függén járt a keze.

- Nagyon szép Csodálatosan finom! - felelte az öreg miniszter, s még a pápaszemét is az orrára biggyesztette. - Gyönyörű a mintája, páratlanul szép a színe. Majd megmondom a felséges császárnak, hogy nekem nagyon tetszik.

- Nagy örömet szerez vele - mondták a takácsok, aztán apróra elmagyarázták a szövés mintáját és a színeit. Az öreg miniszter hegyezte a fülét, hogy szóról szóra elmondhassa a császárnak. El is mondta.

A csalók most még több pénzt, selymet és aranyat kértek, azt mondták, szükségük van rá a munkához. Megint zsebre gyömöszöltek mindent s szőtték tovább a semmit.

Hamarosan egy másik rangos udvari embert küldött a császár a takácsokhoz, a főhopmestert: nézze meg, mennyire haladtak a munkával, mikor készül el a kelme. Ez a rangos úr is úgy járt, mint a miniszter: nézett, meresztette a szemét, de mert ahol semmi sincs, ott semmit se látni, hát ő se látott egyebet az üres szövőszéknél.

- Ugye, gyönyörű ez a kelme? - kérdezték a csalók, s neki is elmagyarázták a mintát, ami ott se volt.

"Buta nem vagyok! - mondta magában a főhopmester. - Akkor hát méltatlan vagyok a tisztségemre. Bizony különös, de ezt nem kell megtudnia senkinek." Magasztalta hát a kelmét, amit nem látott, nem győzte dicsérni szép színeit, pompás mintáját.

- Valóban gyönyörű! - jelentette a császárnak.

A városban másról se beszél a nép, mint a csodálatos kelméről.

Végre a császár is rászánta magát, hogy megnézzze, még szövés közben. Válogatott kíséretével - köztük volt a derék miniszter meg a főhopmester is - benyitott a furfangos takácsokhoz, akik serény kézzel szőtték a levegőt az üres szövőszéken.

- Ugye, gyönyörű, felséges uram? - kérdezte a két rangos udvari ember, aki előzőleg már járt ott. - Látja felséged a páratlan mintáját, a csodálatos színeit? - S az üres szövőszékre mutattak, mert azt hitték, a többiek látják a kelmét.

"Micsoda?! - gondolta ijedten a császár. - Hiszen ez szörnyűség! Buta volnék, mint a föld? Vagy méltatlan a császári trónra? Rettenetes dolog!" De fennhangon azt mondta:

- Szép, csakugyan szép. Megnyerte felséges tetszésemet. - Elégedetten bólintott, és meresztette szemét az üres szövőszékre, nehogy megtudják, hogy semmit se lát. Fényes kísérete ugyanúgy tett: nézték a szövőszéket, mintha láttak volna rajta valamit, s nagy buzgón bólogattak:

- Gyönyörű, gyönyörű! - És azt tanácsolták a császárnak, hogy a küszöbön álló fényes ünnepi körmenetre vegye föl először a csodálatos ruhát. - Remek, pompás, csodálatos! - járta körbe; mindenki szívből örült, és a császár nyomban kinevezte a két csalót "császári udvari főtakácsnak", s lovagrendet tűzött a gomblyukukba.

A körmenet előtti napon hajnalig virrasztott a két takács; nagy sereg gyertyát gyújtottak, hadd lássa odalenn a nép, milyen nagyon iparkodnak a császár új ruhájával. Aztán úgy tettek, mintha leemelnék a kelmét a szövőszékről, nagy ollókkal szabdalták, teregették a semmit, varrótűket villogtattak a levegőben, s jelentették:

- Elkészült a felséges császár új ruhája!

A császár maga ment a takácsokhoz fényes kísérettel; a két csaló magasra emelte a karját, mintha tartana valamit, s buzgón sürgött-forgott:

- Tessék a nadrág! Tessék a kabát! Tessék a palást. Könnyű, mint a pókháló, aki viseli, úgy érzi, mintha semmi sem volna rajta, de hát éppen az a nagyszerű.

- Bizony, az a nagyszerű - bólintottak rá a rangos urak, de nem láttak semmit, mert a levegőt senki se láthatja.

- Kérjük felségedet, kegyeskedjék levetni a felsőruháit, hadd adjuk fel az újat itt a tükör előtt! -

serénykedtek a takácsok.

A császár levetette a ruháját, s a csalók úgy tettek, mintha az új ruha darabjait sorra ráadnák; megfogták a derekát, köréje csavartak valamit - ez lett volna az uszály.

A császár irgett-forgott a tükör előtt.

- Ó, milyen jól illik, felség! Mintha ráöntötték volna! - lelkenedett a császár kísérete. - Páratlan a mintája, pompások a színei! Sose láttunk hozzá foghatót!

- Odakinn már várnak a szolgák a selyemmennyezettel, amit majd felséged fölé tartanak a körmeneten - jelentette a császárnak a fő-főudvarmester.

- Megyek, már készen vagyok! - mondta a császár. - Ugye, jól festek? - Megint odaállt a tükör elé, s úgy tett, mintha, apróra szemügyre venné az új ruhát.

A kamarás urak, akiknek az volt a tisztségük, hogy a császár uszályát vigyék, lehajoltak, mintha fölemelnék az uszályt, sűrögtek-forogtak, úgy tettek; mintha vinnének valamit, mert persze ők se merték elárulni, hogy semmit se látnak.

Elindult hát a császár a körmenettel, méltóságosan lépkedett a selyemmennyezet alatt.

A nép pedig mind az utcán meg az ablakokban tolongott, és azt kiáltotta - Milyen gyönyörű a császár új ruhája! Milyen gazdag az uszálya, s milyen jól illik neki! - Senki se merte megvallani, hogy nem lát semmit, hiszen akkor a többiek tisztességére méltatlannak vagy földbutának tartanák. A császárnak még egy ruháját se csodálták meg ennyire.

- De hiszen nincs is rajta semmi! - szólalt meg egyszer csak egy kisgyerek.

- Emberek, halljátok, mit mond az ártatlanság? - súgta az apja a többiek fülébe, amit a gyermek mondott.

- Nincs is rajta semmi! Ez a kisgyerek azt mondja, hogy nincsen rajta semmi!

- Nincs is ruha a császáron! - rivalgott fel végül a tengernyi tömeg. A császár nagyon megütközött ezen; maga is úgy vélte, hogy igazat mondanak, de azt gondolta "Most már tovább kell mennem, nem futhatok haza szégyenszemre!"

És még peckesebben lépegetett fényes kísérete élén, a kamarás urak pedig még buzgóbban vitték mögötte palástja uszályát - a levegőt.